

ЯСІНЕЦЬКА І.А.,
д.е.н., професор
КУШНІРУК Т.М.,
к.с-г.н., доцент
ДОДУРИЧ В.В.,
асистент

*кафедра садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський*

РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМАХ

Сучасні тенденції розвитку економіки України та вирішення багатьох нагальних проблем природокористування, вихід із затяжної еколого-економічної кризи потребують підвищеної уваги науковців і управлінців-практиків. Суттєвого значення набуває компонента оцінки проблем екологізації землекористування в контексті забезпечення збалансованого функціонування екологічних систем. У нинішніх умовах особливо актуальне забезпечення сталого, екологічно безпечного, невиснажливого та раціонального землекористування з одночасним удосконаленням структури угідь і доведенням рівня їх сільськогосподарської освоєності, розораності та лісистості до оптимальних розмірів.

Раціональне землекористування й охорона земельних ресурсів охоплюють три групи питань: охорона землі від виснаження і підвищення її родючості – економічна група; охорона від забруднення та його попередження – екологічна; підтримання мінімально допустимого рівня добробуту населення, особливо сільської місцевості, – соціально орієнтована група.

Раціональне землекористування в регіональних господарських системах – це системне врахування властивостей і особливостей землі й ландшафту, що базується на врахуванні різних аспектів землекористування певної самостійної економічної системи, орієнтується на підвищення родючості ґрунтів, збереження екологічної рівноваги в природі, забезпечуючи високу ефективність виробничої та іншої діяльності й корисних властивостей землі.

Важливим елементом раціонального землекористування є земельні відносини. Це поняття охоплює широке коло питань як економічного (виробничого), так і правового характеру, в основу яких покладено категорію власності на землю. Тому зрозуміло, що більшість економістів-дослідників тісно пов'язують зміну і розвиток земельних відносин із суспільно-економічною складовою.

Проаналізувавши різні визначення провідних учених-економістів, ми дійшли висновку, що земельні відносини є складовою частиною суспільних відносин, які виникають стосовно власності й управління земельними ресурсами, а також розподілу доходів, одержаних внаслідок їх використання.

Ландшафтно-екологічне районування території розробляють як науково обґрунтовану систему таксономічних одиниць земельного фонду країни, що характеризує об'єктивно існуючі ландшафтно-екологічні зони і райони (макрорівень) та інші таксони регіонального і місцевого рівнів. Його використовують для організації моніторингу земель, який передбачає комплекс спостережень за станом земельного фонду з метою своєчасного виявлення змін, що відбуваються, під впливом життєдіяльності людини для комплексної оцінки і прогнозу, попередження й усунення наслідків негативних процесів, контролю за станом і охороною земель в інтересах їх раціонального використання.

В умовах ринкової економіки постає завдання максимального задоволення економічних інтересів як землекористувачів, так і держави, з урахуванням перспектив розвитку. Зважаючи на це, в Україні вся діяльність з організації використання й охорони земель навіть в умовах ринкової економіки повинна мати системний характер. Раціональне використання землі має базуватися на врахуванні різних аспектів землекористування та передбачати раціонально організовані в конкретних умовах простір і час для оптимального способу ефективного використання землі, підвищення родючості ґрунтів, збереження екологічної рівноваги в природі.